

SZARVASI ÚJSÁG.

Hetileg, a társadalom, közgazdaság és irodalom körében.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . . . 5 frt. — kr.
Félévre . . . . . 2 frt. 50 kr.
Negyedévre . . . . . 1 frt. 25 kr.

Egyes szám ára 10 kr.

MEGJELENIK:

hetenként egyszer, vasárnap.

Az előfizetési penzek, úgy a lap szellemi részét
illető közlemények a szerkesztőhöz Szarvasra
címzendők.

A nyilt-térben minden garmondsor díja 20 kr.

HIRDETÉSEK

jutányos áron vétetnek fel.

A hirdetések az „Árpád” irodalmi és nyom-
dai intézetbe küldendők.

Budapesten lapunk számára hirdetéseket el-
fogad Mudrony és György hirdetési irodája Barátok
tere 3. sz. Athenaeum I. emelet; továbbá A. V.
Goldberger, servitater 3. sz. a.

Szarvas, november 26.

Korunkat a haladás korának nevezik; mivel a tudomány jutott felszínre mindenek felett, bár öszintén mondván, ez sokszor láttani csalódásnak tekinthető.

Mindenütt azt hangoztatják: „A tudomány hatalom”, szép, nagyszerű, de sajnálattal bár, becses engedelemüket kényteleníttem kérni akkor, a midőn én ezt mondom: a pénz hatalom. Sajátságos állítás igaz, de sok esetben mégis való. Nem pénzért eseng-e már az öntudatlan gyermek is, ha látja édes atyját számlálgatni az asztalfőn? nem pénzszerzésre taníttatja-e az állam az iskolás gyermekeket, midőn azt mondja, hogy takarékos pénztárak állíttassanak fel? Nem pénzért dolgozik, munkálkodik-e a föld kerékiségén mindenki; bár ritkán találja meg.

Igen, a pénz az, melyért mindenki él, hal, és méltán, mert egyedül a pénz az, melyvel mindent lehet produkálni a világban. Vehetsz pénzen mindent, földet, házat, feleséget, doktori, ügyvédi és más diplomákat, vehetsz álltudományt, elannyira, hogy ha ezeket vizsgálod, úgy lát-zik, mikép a jelenkor intézője, imádottja a pénz. Vehetsz rajta mindent, csak munkakadvel nem, ez az, a melyen a pénz hatalma megtörik.

A munka tehát az, mely az embert képes fentartani a világban.

Ez édesíti az embernek nyugvását, legyen az szellemi vagy testi munka. Mily jól esik a munkás apának az éji nyugalom, midőn a terhes munkában elfáradt! Mily édesen alszik a kis gyermek, midőn házacskáját elkészítette! Mily nyugodtan térnek szórakozást keresni az államférfiak, midőn abban ringathatják magukat, hogy a haza jólétét előmozdították. Mindezeket igen jól fejezi ki e közmondás: „Munka után édes a nyugalom.”

A munkálkodásnak főeredménye, illetőleg főcélja a vagyonosodás, vagy a pénzesezés, melyet elérni, minden ember főhajlésa, de fájdalom bizonyos okoknál fogva nehezen lehet bene ezéll érni, nem pedig azért, mert a mai kor által hangoztatott „takarékoskosságot” sokan nem tudják meghonosítani, mások pedig azért, mivel nincsen miben takarékoskodni.

Igy van az úgy az egyes embeéeknél, mint az államoknál, mert p. o. csekély hasznot hozó takarékoskosságot követhetnek el most Magyarország pénzügyviszonyainak a rendezésénél, azon okból, mivel akkor, a midőn kellett volna takarékoskodni, pazarlók voltunk. Épen így hasztalan takarékoskodik azon ember, ki nek csak a mindennapija van, nem lesz takarékoskodásának semmi eredménye. Takarékoskosság csak ott képzelhető hol a mindennapra okvetlen szükségeseken kívül van valami, ha mindjárt csekélység is.

Igy vagyunk mi most, vajudas észlelhető mindenhol az emberek között. Ezen vajudást egy fokkal előbbre kell vinni, hogy a határozottság körébe lépjen.

Igaz az, hogy állam se pénzt, se fekvő vagyont nem adhat azért, hogy valamihez kezdjünk, hanem igenis igyekezik bennünk felébreszteni a munkakadvel, mely, hogy minél magasabb fokra emelkedhesék, saját szorgalmunkra, az iparezikk fogyasztóinak számára — és a kormány támogatására van szükségünk.

Saját szorgalmunkra csekély mondani valóm van, mert nincs oly ember, kinek ha önszorgalma hiányzik, valamely dologban eredményt érjen el, mindazáltal átvive a dolgot p. o. a kisebb iparosokra

sok esetben magukban kereshetik a hiányt; mivel ha versenyképes cikket állítanak elő, és a fogyasztó közönség minden igényeit szem elől nem tévesztik, úgy nem lesz okuk panaszkodni a munkahiányról. Nincs munka? Tégy úgy, mint a jó házi gazda, ki ha nem talál dolgot, »szalmát szór el az udvarán, hogy azt szedegesse.«

A másik tényező, t. i. a fogyasztók kevés száma, hatványozva szaporodni fog, ha látja, hogy az illető iparos érdemes a pártfogásra. Másként van ez a szellemi munkálkodóknál, itt bármiként is dolgozzék az illető, ha vagy hízolni nem tud, ha elveit más elveinek alá nem veti, vagy ha ugynevezett protectiója nincs, akkor hasztalan van igyekezete.

Elég példát láthatunk erre minden hivatal betöltésénél, az u. n. kontárok, szájbősök, mint a katangkóró magasan emelkedik ki a hasznos füvek közül, úgy az említettek is mintegy kimagaslani látszanak az emberek fölött, s elesügedt lélekkel dugják fejüket a köpönyeg alá, mint amaz ismeretes anekdotában van, midőn a cigány a fejét feltvén a vilámtól, ezt rejté el a széna kazalba, mondom csüggedt lélekkel várják a bizonytalan jövőt, mihelyt zivatar közelg életük egére.

Összehasonlítva e tekintelben az ipart a szellemi munkával, amaz anyagi hasznot húz maga után mindenkor, míg emez szellemi jutalomban t. i. elismerésben is ritkán, vagy talán már későn részesül.

Örülhetnek a testi munkával foglalkozók, mert minden téren, ha versenyképes tárgyat állítanak elő, jutalmazza őket maga a kormány is, egyszerűen

azon okból, mert a vagyonosodás, s az ország boldogsága csak az ipar tökélyesedése által érhető el, — mely eredmény, hogy minél előbb eléressék ipariskolákat állítanak föl, a házi ipart igyekeznek meghonosítani már a népiskolában, míg a szellemi téren működők közvetlenül sohasem, vagy csak igen ritkán buzdíttatnak a munkálkodásra.

Munkálkodjatok hát iparosok lelkiismeretesen, nagy pártfogóitok vannak, mit az egyes kiállításokból is tudhattok, igyekezzetek vagyonosodni munkátok után legalább ti, ha földesuraink egyrésze pusztul. Munkálkodjatok, mert a munka pénz, a pénz hatalom igyekezzetek munkakedveteket fokozni, hogy pénzesedétek által a haza is virágzásnak indulhasson, de a szellem munkásai se csüggedjenek — bár sokkal kevésbé támogattatna.

Mert mindnyájan tudjuk azon jövődőlést: »még jönni kell, még jönni fog egy szebb kor,« mely után az irigység, az önhaszonlesés, a protectió, a társadalom eme kérlelhetlen ellenségei hatalmukat veszítve porba fognak hullani a tudomány előtt, mely hogy minél előbb bekövetkezzék, mindnyájunknak főhajátsát képezi.

CSARNOK.

III. NAPOLEON HÁZASSÁGA.

— Granier de Cassagnac emlékirataiból. —

Mikor III. Napoleonnak már arra kellett gondolnia, hogy megnősüljön, 44 éves volt, 1808-ban születvén; tehát még fiatalnak lehetett mondani őt. Egy nőfő fejedelem kormányzata a boudoir eszelszövők előtt igen kedves lehet, de a modern erkölcsök tiltakoztak a Bourbon és Valois házak család,

F Á R O Z A

EGY HOLT LEÁNYRÓL.

(A. de Musset.)

Szép volt, ha szép a templom éjjele
A sötétben bamuló boltozatok,
Melyek közt Michel Angeló keze
Koporsojának agyat alkotott.

Jószivű volt, ha ugyan elég
Alamizsnara nyújtani kezét, —
Kerülve az istennek áldó szemét:
Arannyal fizetni részvét helyett.

Gondolkodott, ha édes ajakon,
Szeliden hangzó üres szók alatt,
Ha vígan csevegő patakon
A habok csobogásában, van gondolat.

Imádkozott, ha a fohász helyett
Büvös szemek tekintete elég:
Ha olykor a magas égre vetett
Majd földre szegzett szemeket megért az ég.

Mosolygott volna, ha szüz kehelyét
Feltárni birná a bimbózó virág,
Hogy keblére zárja a szellő lehelét,
Mely feledő szívvél száll róla tovább.

Sirt volna, hogy ha szive felett
Hidegen kulcsolt keze ott
Egykor a földi rög helyett
Érezte volna az égi harmatot.

Szeretett volna, hisz szép szívének
Oltarán érzé az égi tűz levét,
Ha mint koporsón hamvadó szövétnek,
Nem örökös felette a büszkeség.

A sir lakába költözött
Ez életről álmodó halott:
A könyv bezáródott ujjai között,
Mielőtt benne olvashatott.

Bánfi Zeigmond.

hagyományai ellen s a császár személyes érzelme szintén ellenük szolt. Általános kívánság merűt fel egy ifju császárné után, ki minden körnek általános központját képezze és szívében jótékony érzések lakozzanak.

Mindenki elvárta a császár izlésétől, hogy a választott szép és szellemes lesz, s mindenki ösztöne tudni óhajtotta, hogy a ranggal együtt a kötelességek is megszaporodnak, s hogy egy nő fensőségének látható és fénylő jellemvonása a szépség és a szellem. ép ugy mint a férfinál az az ítélőképesség erejében s a bátorságban rejlik. Főként elvárták pedig, hogy katolika nő legyen. A politikus világ legelső gondolata az volt, hogy Franciaország leendő császárnőjét az uralkodó családok közül szemeljük ki. Franciaországban e hagyomány egyellen egyszer töretett csak meg, midőn az 1789-diki forradalom elválasztotta Európa régi államaitól Franciaországot. Bonaparte tábornok a szeretetreméltó, szép és jó Pagerie Tascher Jozefint, Beauharnais Jenő vicomte özvegyét vette el; Napoleon császár azonban már Mária Luiza osztrák főhercegnőt. Tehát akkor szakítottak a hagyományra.

A császárnak I. Napoleon részéről Beauharnais Stefanie Adrienne Luiza, badeni nagyhercegnő volt a nagynénje, ki 1806-ban Károly Lajos Frigyeshez, a baden durlachi nagyherceghez ment férjhez. III. Napoleon házassága alkalmával özvegy volt a nagynénje, és szívvel-lélekkel francia. Házasságából született két leánya közül az idősebbik Wasa Gusztáv herceg, IV. Gusztáv fiával lépett házasságra, a Holstein Gottorpi svéd királyi család utolsó sarjatlékává, kit a trónon aztán Bernadotte marsall követte XIV. Károly név alatt.

Stefanie nagyhercegnő e legidősebb leányának házasságából született Wasa Karolina hercegnő, ki ép ekkor serdült hajadonná. A Wasák családi összeköttetése és nagy neve, melyet Gusztáv Adolf és Krisztina királynő viseltek, Napoleon nagyánját igen természetesen arra bírta, hogy e kiháló dynastia utolsó sarját trónra juttassa. Egész bizonyos, hogy ez irányban lépések is tétettek, de az ifju hercegnőt szélő már akkor a szász koronahercegnek, Frigyes Ágost Albertnek ígérték oda, s egybekelésük meg is történt 1853. június 18-án.

Amerikai házasságok.

Azt mondják, Amerika mint állam, a szabadság házája, s akár politikai, akár jogi, akár társadalmi vagy kereskedelmi viszonyokról van szó, nagy hanggal hivatkozunk az új világra. Hja, Amerika az igazi állam, attól tanulhatna a vén Európa, így szoktuk mondani, a tiszta erkölcsű, nem korrumpált, a gyakorlati Amerikától!

Pedig végtére is igaz az a közmondás, hogy nem mind arany ami fénylik. S Amerikáról hallottunk már eleget, ami elvehette volna tőle kedvünket. Hiszen az amerikai szédelgések, különcségek, társadalmi össze-visszaságok köztudomásuk. Ami pedig az amerikai házasságokat illeti, mindenki tudja, hogy ott az emberi életre legiukább kiható eme legkomolyabb frigy csaknem ugy köttetik és ugy bontatik föl, mintha néhány száz métermázsza buza szállításáról lenne szó. Nagyon igaz, az amerikaiak rendkívül gyakorlatiak, s az a baj, hogy a házasság dolgában is különösen azok, s mihelyt az rájuk nézve kényelmetlenné kezd válni, vagy előnyösebb „üzlet“ kínálkozik (ott a házasság alig több üzletnél), azonnal felbontják az előbbit, hogy ujat köthessenek.

Lehet, hogy bizonyos események, melyek akkor élénk emlékezetben állottak, visszaidézték Napoleon emlékébe azon vonakodást, melylyel a régi uralkodóházak az ifjabbak felvételeire soraikat megnyitják; lehet, hogy Napoleon helyzete, mint olyan uralkodóház képviselőjeé, melyet a nép akarata két ízben hívott trónra, — más eljárást tett kívánatossá, mint melyet az öröklő fejedelmi házak példája mutatott; — elég az hozzá, hogy Napoleonnak azon merész gondolat jutott eszébe, hogy ő, mint saját maga mondotta, „parvenu“ fejedelem módjára nősül.

Választása egy ifju nemes hölgyre esett, kiből a szépség, szellem és gazdagság arisztokratikus három föltétele mind egyesült. E szépség egy spanyol hölgy volt. Granadában született és Montijo volt neve. Mindnyájan, kik őt látták, egyhangulag megemlékeztek abban, hogy szépségének nemessége koronára méltosítja őt. A kik pedig családját ösmerték, azt mondták, hogy származásának nemessége egy trónnak is díszére való.

A mi modern, munkálkodó, tőzdeüzletekkel és kereskedéssel foglalkozó társadalmunk igen keves nemes embert mutathat fel, de annál több milliomot. S ennél fogva nagyon felett inkább ítélhet, mint rang és cím felett, s azonkívül igen keveset tud az ő-spanyol családok hagyományairól. A legtöbb francia szemében egy gróf vagy herceg annyi, mint egy másik, haemily tiszti méltóság is van koronájához esatolva. Spanyolországban ellenben egy nemes ember, ha mindjárt családja magasabb címek hordozására is fel van jogosítva, csak a legrégebbet viseli; s így Montijo kisasszony anyja grófnői címet viselt, bár pegnarandai hercegnő is volt egyuttal.

Az általános árammal uszva a tudósok utána buvároltak Montijó kisasszony családfájának, és Saint Simon emlékirataiban, ki a címertanban oly jártas volt, a kisasszony híres őseinek hosszú sorát olvashatták, mely Leon, Astoria és Galizia királyaiig felnyult s az epikai hírnevű Tekelly Giront is magának mondotta, kitől viszont E-callona és amaz Ossuna herceg származott, kinek hősi lelkületét Hugo Viktor „Hernáni“-ja dicsőíti. Másrészt pedig az a sok francia kiknek diplomatai küldetése vagy rangja megnyitotta a spanyol

Egy tanulságos történetet olvastunk nemrég, mely érdekes illusztrációjaúl szolgál az amerikai házasságoknak. Nem mese, hanem igaz, megtörtént dolog, elhiszhetjük; hiszen amerikai lap beszélte el, mint a véletlen sajátos játékát.

Egyik chicágó-i hotel olvasótermében történt. Többen voltak a teremben kik a lapokat olvasták. Az általános csendet az egyik olvasó ur élénk felkiáltás zavarta meg:

— A patvarba! Már megint?!

A szomszédok bosszusan tekintettek fel hírlapjaikból, mintegy rendreutasítván a csendzavarót.

— Bocsássanak meg uraim, — szolt most az idegen ur, — itt e lap hirdetései közt előbbi nőm elválasaról olvasok, s ez hozott, ugy ki a nyugalmamból. 1874. október havában vált el tőlem s két hónap mulva már férjhez ment valami Tompkinshoz, s oly nagy mohósággal köttetett e második frigy, hogy azt hittem, a sirig fog tartani.

— Tompkins? — szolt most az egyik szomszéd felütve fejét a hírlapból, — itt ugy látszik rólam van szó, mert az a Tompkins a kiről ön beszél, én vagyok. Hogy is mondá ön, mikor vált el nejétől?!

— 1874. október havában.

— Helyes; nemde Kattynek hívták?!

— Ugy van; szép szőke nő volt, magas növésű . . .

nemesség termeit előttük, jól tudta, mily magas tekintély és tiszteletben állott Madridban a Montijo grófi ház, s mily összeköttetéseket tudott az magának Angol- és Franciaországban roppant vagyona és elkelő állása által teremteni.

A császár, ki előtt mindez ösmeretes volt, még más értesüléseket is kapott, melyek még alkalmasabbak voltak őt az ifju hölgyhöz vonzani. Ösmerte azon bonapartista rokonszenvet, melyet Montijo ezredes hozzátartozóiba átömlesztett; el nem felelte sem azon régi tervet a hami fogoly meglátogatására, melyet Montijo Eugénia egyik bensős barátjával készített, sem azon levelet, mely 1850-ben Napoleon Lajos herceghez intéztetett, midőn a kamrának az ő javadalma megszavazását megtagadó határozata folytán lovait eladni kényszerült, s mely levélben néhány nemes szív, azonkívül, hogy egy népi adakozáshoz hozzájárultak, mely Páris elővárosaiiban kezdeményeztetett, egész vagyonukat rögtön rendelkezésre bocsátották.

Ha fejedelmi házasságok becsületbeliek is, nem okvetlenül elkerülhetlenek, különösen oly uralkodó házaknál, melyek új elvek nevében lépnek föl; könnyen felfogható, hogy III. Napoleon először csak vizsgálva, végre teljes elhatározottsággal egyezett bele a magas rangu családdal létesítendő összeköttetés eszméjébe, melynél figyelmét fölköltetni és választását siettetni ó-nemesség, rendkívüli szépség és ragaszkodás is számításba jöttek.

De ha szíve hajlott is a varázs felé, melyet ily rendkívüli tulajdonságok idéztek elő, az ész, különösen néhány jó barát szája útján, oly okokat is hozott fel, melyek megérdemelték, hogy megfontoltassanak. A császár 44 éves volt, négy évvel idősebb, mint I. Napoleon akkor, midőn Jozefinétől elvált és Mária Luizát nőül vette. Későn ugyan még nem, de már nagyon is ideje volt, s ha egy atyának örökösére is kell gondolnia, a szükséges időben kell biztosítania magát, hogy fiának a trónhozjutás nehézségeit megkönnyítse.

A császár bekövetkező házasságának eshetősége az 1852. év őszén csak a politikusokat foglalkoztatta, majd aztán és ezt különösen, a nők kíváncsiságát költötte fel. Már akkor meg-

— Jobb mellén három kis lencsével? ;

-- Ő az! kezét ide, bajtárs!

— Örvendek uram! Én őt, jól van értesülve, decemberben vettem nőül. Igaza van: gyönyörű nő volt, páratlan szép fekete haját s vakító fehér bőrét nem győztem eléggé csodolni. Hanem az alhatatosság nem volt erős oldala. 76 január havában már elkellett valnunk, mert a szíve erősen vonzotta egy másikhoz, egy festőhöz, ha jól emlékszem Greenek hív ak . . .

— Green, a festő én vagyok, — szolt most egy harmadik férfi a távolabbi asztaltól s a két előbbi urhoz lépett. — Nagyon örülök folytatni, — hogy önökkel megismerkedhetem. A mi nőnk, a szép Katty, körülbelül egy évig volt enyém, de talán ez idő alatt sem kizárólag. Hanem ezt az egy hibáját nem tekintve, igen derék, kedves asszony volt, és ha oly rendkívül szeszélyes és ideges nem lett volna, azt mondhatnám, hogy azt az évet boldogan töltöttem oldala mellett. Hanem a szép idő csakhamar lejárt, s míg az orvos egy véletlen esés következtében kitört lábammal foglalkozott, feleségem meguntta magát és elhagyott. — Csakhogy én úgy emlékszem, hogy a mi elválásunk már akkor közzé volt téve a lapokban.

-- Az lehet egyes, mert itt e lapban nem is önről, — hanem valami Brownról van szó.

kezdődött az a hasonlíthatlan hüverő, melyet Eugénia a közvéleményre gyakorolt, s mely házassága után még erősebben előtérbe lépett, hogy őt a trónon jobban megerősítse. 15 évig láthatták a lelkesült népet a Tuillériák előtt zsúfolva tolongani azon órában, melyben a császárné ki szokott kocsizni, s ha az elyséi mezőkön láthattuk, hogy a tömeg helyét odahagyva a kocsitra csüdülni, biztosan ráfoghattuk, hogy a császár és a császárné vágtatnak el akkor!

Az általános várakozás hónapjában, melyek a nagy eseményt megelőzték, minden jelre figyeltek s mindent sokféle értelemben vettek. A legjelentéktelenebb szavaknak, akár igazak, akár költöttök voltak, meg volt a maguk jelentősége. A Tuillériák udvarában tartott egyik szemle után — mint mondták — a császár oda lovagolt a földszint egyik ablakához, hol a hölgyek voltak, s üdvözölvén őket, Montijo kisasszonytól azt kérdezte: „Melyik utat kell választanom, kisasszony, hogy Kegyedhez jussak? mire Eugénia, jobbra mutatván, ezt felelte: „A kápolna felé vezető utat felség.“

Más alkalommal — s ez hitelesebbnek látszik — Compiègneben az udvari multságok egyikén válogatott társaság csoportosult össze theázás előtt egy játékasztal mellett. Általánosán feltűnt, hogy Montijo kisasszony a császár jobbján ül, s mivel akkor a miniszterek nejei is jelen voltak, a kitüntetés az idő intésének látszott. „Huszonegy“-et játszottak. Montijo kisasszony, úgy látszott, nem volt nagyon jártas e játékban s azért minden kétesebb esetről kikérte baloldali szomszédja tanácsát. Egy emelésnél két alakot kapott s kérdő tekintettel fordult a császárhoz. „Maradjon meg mellette, szól az, ezek igen jók.“ Nem, viszonzá Montijo kisasszony, legyen vagy minden, vagy semmi s új kártyát kért. Ekkor egy ászt kapott — és nyert. Hozáteszik, hogy e játékot mosolylyal kísérté, melyet az akaratnak a szerencse feletti győzelmére magyarázott mindenki.

H I R E K.

— Széna-ügy. Szarvas város közönsége kötelező magát a néptanítóknak évenként, fizetékép két-két kocsis szénát

— Brown, Brown, — szolt Tompkins, — úgy emlékszem, hogy egy ily nevű ur már az én férj-koromban is járt utána.

— Ugy az lesz az.

— Uraim, — mondá most az első, — nem lehet, hogy ezt az érdekes véletlen találkozást meg ne ünnepeljük. Indítványozom, hogy csapjunk egy kis kedélyes lakomat s engedjék meg nekem, mint férji elődjüknek, hogy meghívjam önöket vendégeimül!

A meghívás elfogadtatott s már épen utban voltak az étterem felé, midőn egy ur, ki az ajtó közelében ült, s eddig semmi jelt sem adott magáról, egyszerre fölemelkedett s a távozók elé állt.

— Hallgattam önök beszédét, — így szolt, — s talán nem is szoltam volna, ha mr. Hart önöket meg nem hívja lakomára. De már ezt a szerencsét, bocsássanak meg másnak át nem engedhetem: s megvagyok győződve, hogy önök nekem igazat fognak adni, ha megnevezem magamat, én Brown vagyok!

— Ah, ez már több, mint természetes, ez az ördög munkája! — kiáltanak föl a többiek és pár perc múlva terített asztal mellett ültek mindannyian és folyt a pezsgő, s csapongott a jó kedv.

adni: ad is, de nincs köszönet benne. Van ugyanis a városnak u. n. bikaügyi kaszálója, ezt az árvíz minden évben elborítja, s miután a víz csak június hó végén szokott medrébe visszafolyni, nem terem mást, mint ördög-bordát, s ebből kapják ki a néptanítók két kocsi járulékaikat; évenként panaszkodnak, kérnek, hogy legalább oly gazt kapjanak, mit tehenők megehet; nincs orvoslás; — megörökítéseül a híres városi szénának, már akadt ember, ki arról verset is írt; itt közlöm. Talán, ha nem segített a prózai kérés, meghalja a városi tanácsot a poesis, s jövőben azt ad, mire kötelezte magát — t. i. szénát, s nem hasznavehetetlen gazt.

Rejtvény:

Vizben nővök
De ha elszáradtam
Húr kemény leszek,
Hasznavehetlen maradtam.
Hasztalan dugsz keinczébe
Nem égek én ott sem el,
Ló, barom meg nem esz
Inkább éhen vesz el.
Ne is kínálj valakinek
Nem kellek én már senkinek.
S mégis, találd el:
Ki fizet ilyennek.

X.

— A nagytemplom-uteza befásításának munkálatait f. hó 15-én kezdé meg Alt Miksa városi mérnök úr. A fasor az uteza északi oldalán ültetetik, s jegenye-nyárfákból fog állani, melyek darabonként négy ölnyi távolban lesznek elhelyezve egymástól. Az utezának ugyanezen részén gyalogjárda is fog készíttetni.

— **Műintézetünk** a napokban készítette el a néhai Placsó István volt szarvasi ev. lelkész által a magyarországi tótajku egyházak számára írt Luther kátét, mely mai napig nagy keletnek örvend több egyháznál. A mű — megrendelésre — 3000, hat íves példányban nyomtatott.

— **Svarecz Adolf** táncztanító ur táncziskolájával, mely a helyb. polg. leányiskola s a tanuló ifjuság köréből alakult, f. hó 8-án este 7 órakor tartotta a „Barány” vendégő nagyter-

mében tánczpróbáját. A szokott tánczokon kívül bemutattak a „Lancier” és a „román solo” mindmegannyi a legsikeresebb eredménnyel, melyek szakavatott tanításról és ügyes vezetésről győződtették meg a jelenlévőket, kik a táncztanító urnak sikeres tanításáért teljes és osztatlan meglegedésüket, valamint odaadó szorgalmáért és ügyességéért őszinte dicséretüket nyilvánították ki. — 9 óra után a kicsinyek közé a nagyok is elvegyültek, a mikor az élénkség és jókedv is természetesen jóval emelkedett. A tánczpróbát követő mulatságon a tánczolók között, mint kedves jelenségeket ott láttuk: Hegedüs Boriska, Néher Paulina, Kuczka nővérek, Krecsmárik Teréz, Potoczky Antónia, (Grün nővérek, Balthazar Irma, Mihálfy Etelka, Konyecsni Emma kisasszonyokat; továbbá dr. Fuksz Edéné, Berger Zsigmondné, özv. Dérczy Józsefné urhölgyeket. A vendégek között ott voltak: Kontúr Józsefné, Richard Irma, a polg. leányiskola vezetője, Potoczky Elekné, Kuczka Jánosné, Tabajdi Sándorné, Mihálfy Józsefné urhölgyek. A tánczmulatság éjjel után ért véget.

— **Uj vasut.** Mórész Pál ur, városunk képviselője egy új vicinális vasut létesítésén munkál. A terv szerint az egyik vonal Nagyváradról Bereg-Böszörménynek és Komádín át Szeghalomra és Dévaványára és innen Gyomára vezetne, hol a tiszavidéki vasutba szakadna. A második Szeghalomról ágaznék ki Berettyó-Ujfalura, hol ismét a tiszavidéki vasutal kapcsolhatóba lépne és innen Kismarján, Szalárdon át Margittáig folytatálnék. Mórész Pál ur ezen vasutakhoz a Berettyó és a Körös töltéseit akarja felhasználni, melyek valóban oly módon lettek előállítva és oly karban vannak, hogy egy keskeny vágányu vasutra igen alkalmasak; több külföldi pénzérő érdeklődik e vonalok iránt és máris, midőn alig pendült meg ezen eszme, kilátás van arra, hogy idegen tőke rendelkezésre fog állani.

— **Szent-andrási levelezők** írja a következőket: Rablás a törvényházban. Békés-Szent-Andráson, mióta a községi rendőrök intézménye felállítatott örvendetes jelenségtől tűnik fel, hogy az ezelőtt oly gyakori renden levő tolvajlások teljesen megszűntek. E kedvező körülmény Pinter Pál rendőr biztosunk erélyes működésének tulajdonítható, ki féken képes tartan

Mr. Hart most poharat emelt:

— Halatlanság lenne tőlünk — mondá, — ha itt, e vig körben ugyanegy nő kiérdemült férjei, meg nem emlékeznék arról, kit egykor mindnyajan szerettünk, s habár rövidebb-hosszabb ideig, magunknak vallottunk; és ha vele együtt meg nem emlékeznék arról a ritka elszántságu, bámulatraméltó, vállalkozó szellemü hős férfiről, a ki — bizonyára nemsokára — hivatalos lesz mint utódunk, a kedves Katty oldala mellett a férj diszes állását elfoglalni és betölteni. Éljenek!

A szomszéd étterem ajtajában e pillanatban egy szelid kinézésü szőke fiatal ember jelent meg.

— Önök az én egészségemért is isznak — szól mosolyogva. — Ez szép önöktől, fogadják őszinte köszönetemet!

— Ugyan?

— Mert engedelmeikkel én vagyok az önök által imént éltetett szép nőnek a vőlegénye, helyesebben mondva, egy óra óta férje!

Mind felugráltak s kezet szorítottak vele s meghívták asztalukhoz.

— Örömmel elfogadom meghívásukat, — mondá amaz

— ha megengedik, hogy bevezessem — nőmet is, ki a szomszéd étteremben velem együtt szintén hallotta az önök jó kívánatait.

S a következő pillanatban karonfogva bevezetett egy magas, előkelő tartásu, s még mindig feltűnően szép asszonyt, aki egész fesztelenséggel lépett az ismerős férfi társaságba.

— Ah, mr. Green, — mondá, — örülök, hogy látom. Hogyan ön az mr. Tompkins? Nyujtsa kezét! Hart ur, nemde?! Ej, ej, kedves Brown, ön valószínűleg egy vonaton érkezett velünk Chicagóba s az egész uton semmi jelt nem adott magáról. Hat illik ez, ily hamar megfeledkezni jó barátairól?! — Mindnyája fogadják legszívélyesebb köszönetemet! Ime mr. Cullen, jelenlegi férjem, ajánlom barátságukba! Adjanak egy kis helyet! Leülhetek asztalukhoz?! —

A legkiválóbb helyre ültették és — így végzi az amerikai lap — soha öt yankee kedélyesebben nem mulatott, mint ezuttal.

* * *

Kinek tetszik az amerikai házasság?! —

mindazokat, kik azt tartják, hogy: a mi a másé az a z e n y i m; annál visszatetszőbb, annál fájóbb, hogy a tolvajlás bent a községházánál, a tanácsteremben folytattatik. Alig mulik el egyik sikkasztás-féle ügy, mely községünk lakosságait méltán lázas ingerültségben tartja, jön a másik, jön a harmadik és mind ez oly mesterileg üzetik, hogy a legerélyesebb vizsgálat sem képes eredményre vezetni. Nem is említve az ezelőtti történt Sinka-féle sikkasztást, mely meghaladta a 2000 forintot, ez évben már harmadik eset fordult elő, előbb 20, később 130 és most nov. 7-én 286 forint tűnt el rejtélyes módon. Ez utóbbi esetet szabad legyen röviden elmondanom. Győri István községünk bírása — kinek a pénz kezelése körül lelkiismeretes eljárásáról köztünk senki nem kételkedik, kezelve a községi adóbeszedését, nov. 7-én déli 12 órakor többi esküdt társaival haza menvén, előjáróink láttára bezárta azon fiókot, melybe az általa kezelt községi adó betéte volt. Délután 1 és fél órakor felmenvén, a fiókot igaz, hogy bezárva, de a 286 forinttól megfosztva találta. A zavar képzelhetőleg nagy volt. A tettest mindeddig kipuhatolni nem lehetett. Valóban csodálkozásra méltó, hogy fényes nappal ily dolog történhetik a községházánál. Minthogy községünkben (kivéve a községházat) semmi-féle lopási-ügy nem fordul elő, igen találóan emlegetik többen, — lehet tán gúnyból — hogy ezentúl a törvényházban kell felállítani egy rendőrt, ki községi előjáróinkra ügyeljen. (Z. K.)

— **A bányakerületi** ev. egyháznak Budapesten tartott rendes közgyűlési jegyzőkönyvéből közöljük a következőket. Báró Radvánszky Antal ur ő nagyméltósága egyetemes felügyelővé történt megválasztása következtében új egyházkerületi felügyelő lévén választandó: a szavazatoknak a föl. szuperintendes urnál leendő beadására határidőül 1880. évi január 31-ik napja tűzetik ki és a szavazatok felbontására a szuperintendens és Földváry Mihály ur elnöklété alatt egy bizottság küldetett ki. A kerületi tanárvizsgáló-bizottság három tanárjelöltet vizsgált meg, közöttük Gajdács Pál s Donner Lajos urakat, kik képesítetteknek nyilvánítottak s számukra a tanári oklevél kiadatni határozottatott; a szokásos próbatanítástól — minthogy már évek óta mint tanárok működtek — mindannyian felmentettek. — Az egyes esperességek a tavali jegyzőkönyv szerint felhivatván, nyilatkozzanak, óhajják-e a ker. tanítóképző intézetek általában s ha igen, hol és milyen körülmények között felállítani, kitűnt, hogy az intézet létesítése általános óhaj. felállítása helyül azonban négy esperesség Szarvast, három Se'merzét, egy Beszterezebányát kívánja, egy pedig egyelőre semleges marad. A kerület ennek következtében a tanítóképző intézet felállítását elvben elhatározza, a terv életbeléptetése módzatának kidolgozása egy bizottságnak adatik ki. Nem kételkedünk, hogy e fontos intézet Szarvason fog szerveztetni. illetőleg a szarvasi ilyenné kibővítettetni.

— **Gyulán** Oláh György kezdeményezéséből a télen át nyilvános felolvasási estélyek fognak rendeztetni. Az első felolvasási estély, melyen Aszalay Gyula és Hajnik Béla felolvasással és Vangyel Sándor énekkel működnek közre ma este tartatik. A belépti díj 20 krban állapítottatott meg. A lista jövedelem jótékony célra fordítottatik.

— **A b-csabai** iparos ifjak önképző- és segély-egylete f. hó 23-án új helyiségében felolvasást s 25-én társaslakomát rendezett.

TARKASÁGOK.

Egy szakácsné kilépett a szolgálatból, azt mondván asszonyának, hogy nőül megy egy kiszolgált honvédhez.

A mult vasárnap egykori urnője találkozik vele a sugáruton.

Az exszakácsné egy dragonyos közvitéz karján sétált.

— Lám! lám! Mari, én azt hittem, hogy ön nőül ment egy honvédhez.

— Nem, nagyságos assz. . . hajadon maradtam egy dragonyossal.

Egy férj, a ki a nevetségig viszi az előzékenységet, a minek persze meg van a maga oka, elbeszélte egyik bajtársának, hogy új „házi barátot“ kerített. „Igazi kincs“ — mondá kezeit dörzsölve. — „Jó, jó,“ felelt barátja, — „de nőd igéző, s nagyon keserves lehet neked lemondanod . . . „Óhó! — válaszolt a férj szemhunyorogva, — „nincs ám mindig ott az a másik.“

Idegen: Hogy merte ön zsebkendőmet kilopni?

Zsebmetsző: Itt van ni, visszaadom azt a rongyot. Szégyenleném magamat vasárnapi napon ilyent magamhoz venni. Pfuj!

Nem vágyik sokra. Anya: Laura, Laura, mit kell hallanom! Neked szeretőd van? Nem szégyelled magad? — Laura: De mama, miért ez a fölindulás? Hiszen csak egy szeretőm van. — Annál kevesebb pedig már nem lehet!

Sáfárné: Mondja csak kedves szomszédasszony, mi lehet az oka annak, hogy a füredi orvos temetésénél, oly kevés ismerőse jelent meg?

Kontárné: Hja kedvesem, a megboldogult orvos összes ismerőseit már előre elküldte a más világra.

Nyilt-tér.

A szt-andrási községi orvostól.

Alulírt, mint b.-sz.-andrási gyakorló orvos, mult hó 27-én egy 17 éves leányhoz hívtam, ki a mint vizsgálatom alkalmával meggyőződtem, mellhártyalobban (pleuritis) szenvedett; ajánlottam hideg borogatást a megbetegedett mellre, a beteg által panasztolt nagyfokú oldalszurás ellen pedig 20 gr. chloroformot, ugyanannyi olajjal vegyítve, külsőleg bedörzsölésre rendeltem.

A leány, kit azóta többé nem is láttam, f. hó 4-én meghalt, midőn a községi orvos dr. Csáp József ur, mint halottkém, a halottas háznál megjelent, elkérte a környezettől az általam rendelt receptet, s azt következő jelentéssel a szarvasi szolgabíróhoz elküldte; „Tekintetes szolgabíró ur! Van szerencsém tisztelettel jelenteni, hogy B.-Sz.-Andráson dr. ifj. Pollák Dániel ur igen nagy mennyiségű Chloroform, ámbár külsőleg is, de 20 gr. alkalmaztatott, néhai Mácsár János 17 éves leánya Apollonia mellett, ki is f. évi november hó 4-én délutáni órákban meghalt; e halál neme előttem gyanus, most e gyanu feloszlása végett, minek előtte eltemettetnék, orvosi szakértők által megvizsgáltatni méltóztassék. B.-Sz.-Andráson, 1879. november 6-án. Dr. Csáp József. A receptet ide mellékelem, mely dosis két a legnagyobb négy lábú házi állatoknak is sok. (Rp. Ol. Hyosciam. cort. Chloroform. pur. aa. grtn viginti. d. s. külsőleg. B.-Szt. András, okt. 27. 1879. Dr. Pollák.“ (szórol-szóra.)

Ezen jelentés folytán a tek. főszolgabíró ur rendeletére a vizsgálat megejtésére kijöttek a hely színére dr. Télesy Jó-

*) Az e rovatban foglaltakért közlőt illeti a felelősség. S z e r k.

zsef és dr. Szlovák Pál urak közbenjöttével Praznovszky Ferencz szolgabírói segéd ur, a midőn is meggyőződtek, hogy az általam külsőleg bedörzsölésre rendelt orvosság valóban külsőleg alkalmaztatott, sőt mi több az orvosság legnagyobb része érintetlen fennmaradt s a bizottságnak bemutatott; ugyanez alkalommal meggyőződtek, hogy a leány természetes halállal mult ki. Dr. Csáp ur jelentése alaptalannak, valótlannak bizonyult, kényszerítetett annak visszavonására, mit is következő nyilatkozatával meg is tett:

„Miatán benti jelentésem elhirtelenkedve tévedésen alapult, a mely a vizsgálat folyamából is kitünvén, mint illet ezennel ünnepélyesen visszavonok. Szt.-András 1879. nov. 5. Dr. Csáp.” — A vizsgálatról szóló jelentés következőleg hangzik: 2711. „Tekintetes szolgabíró ur! Fenti szám alatt vett endelet folytán Szt.-Andráson a szintén kiküldött orvos urak közbenjöttével a vizsgálatot megejtvén, annak folytán a feljelentés teljesen alaptalannak találtatott, mit igazol jelentést tevő orvos urnak ide mellékelt sajátkezüleg aláírt visszavonása is.” Szarvas, 1879. nov. 7-én. Praznovszky Ferencz, m. k. szolgb.

Eme jelentésre következő végzés hozatott: 2711. sz. 1879. „Tudomásul vételvén, irattárba tétetik s jelentést tevő szt.-andrásí orvos dr. Csáp József figyelmeztetik, hogyjövőben ily alaptalan, a lakosságot fellázító jelentésektől, a törvényes következmények sulya alatt ovakodjék.” Szarvas, 1879. nov. 7. Salacz Ferencz, m. k. szolgabíró.

Már az itt szárazon elősorolt tényekből mindenki, de különösen a szakértő orvos meggyőződhetik, hogy mily vastag kenyérrigység, s mily nagy rosszakarat nyilatkozik ama jelentésben; azonban a kenyérrigység és rosszakaratnál csak tudatlansága volt nagyobb a harmincz éves gyakorló orvosnak, midőn *correct* magyarsággal az általam külsőleg rendelt 20 gr. Chloroformról — így nyilatkozik: „mely dosis két a legnagyobb négy lábú házi állatoknak is sok.”

Ezen közlésemmel minden személyeskedéstől tartózkodva egyrészt igen tisztelt ügyfeleim figyelmét kívántam felhívni ezen maga nemében páratlan esetre, másrészt dr. Csáp József szt.-andrásí községi orvos urnak, rosszakaratu eljárásáért megvetésemet, tudatlanságáért pedig legnagyobb sajnálatomat óhajtottam nyilvánosan kifejezni.

Kelt B.-Szt.-András, nov. 10-én 1879.

Dr. Pollak Dániel,
az összes gyógytudományok tudora.

Szerkesztői üzenet.

— II. I. Szarvas. Ugy látszik, önön nem fog a jó tanács. Mi már több ízben kijelentettük önnek, hogy mostani kísérletei nem a közönség elé valók; hogy előbb eszmélkedési anyag s technikai ügyesség szerzésére törekedjék: s ime ismét özönével ontja reánk kritikán alóli verseléseit, tanúságakép annak, hogy teljesen híjával van a költői érzéken alapuló önbírálatnak. Hiszen ha valaha olvasott ön nevesebb költőtől valamit, ha valaha volt kezében költészetben, egy kis *é r z é k e l* önmaga reájönne, hogy mostani dolgozatai a költői műnek sem belső sem külső kellékeit nem bírják. — Vajjon szépnek találja ön az efféle zagyalékot, mely „Azt mondod” . . . című versének első szakát képezi:

„Azt mondod jó anyám
És érzed is talán,
Hogy vágyam vettem el,
Mert ezélm, mely emel

Dicső, — de megvetett.* —

Mert ha szépnek véli: akkor ön előtt nincsen képtelenség. — Ilyen apparatussal jobb végkép abban hagyni a szárnyemelgetést, mert a valódi költői tehetségnek oly korban minőben ön van, már nyilatkoznia kellene. — Tessék csak azt a „másodrendű körülményt” elsővé tenni és — tanuljon. —

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **SIPOS SOMA.**

Földbirtok eladás.

Pusztadécsen, a Hollósy Jánosné, szül. Bakay Mária urhölgy tulajdonát képező

24 holdnyi
(1100 négyszög öles) első osztályu
szántóföld

kedvező föltételek mellett örök áron eladandó. Ugyan e birtok esetleg haszonbérbe adatik. — Tudakozódások alulirothoz intézendők.

Szarvas, november 16. 1879.

3-1

Bakay Sándor.

A téli idényre.

Ujjonnan érkezett: legfinomabb **chinaí és orosz theát, brasíliai, jamaikai, ananasrumot.** — **Angol theasüteményt,** különféle pezsgő, csemege- és asztali **borokat,** szeremi **szilvorumot.**

Grófi, ementhati, pármái és neuchâtel sajtókat valódi **liptói-túrót** kisbődönökben. Olmüti **Quargle.** — Többnemű

déli-gyümölcsöt

ngymint: **malaga szőlő, szultán-füge, török-szilva, görcei ezukrozott gyümölcs, olasz-gesztenye és meggyoró, amerikai és cocus-diót.**

Ugyszintén **hering-, oroszhal-, angolna-, szardella-, szardina** olajban, (caviar). Legjobb minőségű erdélyi **leguárt** kisebb faedényekben. — **Karcsi, vercezi** édes és **francia mustárt.** Stockeraui **bor-öt** és **lencsét.** Legfinomabb arany, java, cuba, mooca és gyöngy-**kávét** nyersen, pörköelve és darálva, appollo, Stearin és faggyú **gyertyát,** amerikai **petroleum,** finomított **lampa-olajat** és minden háztartáshozszüksége't cikket a lehető olcsó árak és pontos kiszolgáltatás mellett ajánl

Nyácsik Soma,

a „tekete kutyához.”

Szarvason, november hó.

3-2

U. i. Brázay Kálmán-féle sósborsesz és élet-ital raktára.